

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

20. augustil 1940. a.

Nr. 8

XVIII AASTAKÄIK.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: A. Loorits

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas Kr. 5.—	Tallinnas, Müürivahe tn. nr. 16. Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	1 lk. Kr. 40.—, ½ lk. Kr. 20.—.
Pooles aastas „ 2.50	Jooksvad arved: Eesti Pangas nr. 609, E. Rahvapangas nr. 991 ja	¼ lk. Kr. 10.—, ⅛ lk. Kr. 5.—
1923. aastak. „ —.50	Põllumeeste Keskpangas nr. 728.	Dokumentide kaotamise kuulutused
1924.—1935. a. à „ 2.50		50 senti dokumendi pealt.

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

165A

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi vastuvõtmine Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liitu	Lk. 115
Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu konstitutsioon (põhiseadus)	„ 115
Maakonnaomavalitsuste 1940/41. a. eelarvete kokkuvõte	„ 120
Tsiviilseadustiku eelnõu abielu- ja lasteõiguse osad võrreldes kehtiva õigusega	„ 126

Omavalitsuse kantseleimargid

25-sendilised
on saada

Eesti Maaomavalitsuste Liidu
büroost

hinnaga 25 senti poogen (100 tükki).

Eesti Omavalitsuste ja Ühis-
tegeliste Asutiste Kindlus-
tus A.-S.

„OMA“

Seltsi omanikeks-peremeesteks on omavalit-
sused, pangad ja põllumajanduslikud ühi-
sused

Põhi-tagavarakapital ja reservid
ületavad Kr. 1.000.000.—.

Suurem ja edurikkam kodumaa
KINDLUSTUSETTEVÕTE

Seltsi juhatus: Tartus, omas majas Riia t. 35
Telef. 3-44 ja 16-12.

Peaesindused: Tallinnas, Rakveres,
Võrus, Viljandis, Pärnus, Tõrvas, Kures-
saares ja Petseris.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu

Ehitus ja Kodukaunistamisnõuande Talitus

valmistab

eelprojekte, projekte ja kavandeid vallamajade,
koolimajade, vanadekodude, lastekodude, haiglade
ja muude omavalitsusasutiste hoonete ehitamiseks,
ümberehitamiseks ja parandamiseks, nende
sisustamiseks ja ümbruse kaunistamiseks.

Tellimised palutakse adresseerida:

**Eesti Maaomavalitsuste Liidu Büroole — Tallinn,
Müürivahe 16—30.**

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi vastuvõtmine Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu oma 7. istungjärgul 6. augustil 1940 võttis vastu ühel häälel järgmise seaduse:

„Seadus Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi vastuvõtmise kohta Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu.

Ära kuulunud Eesti Riigivolikogu täisvolilise komisjoni avalduse Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu otsustab:

1. Rahuldada Eesti Riigivolikogu palve ja võtta Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu üheõigusliku Nõukogude Sotsialistliku Liiduvabariigina.

2. Teostada vastavalt NSVL Konstitutsiooni (põhiseaduse) § 34 ja 35 saadikute valimine NSVL Ülemnõukogusse ENSV poolt.

3. Teha ülesandeks NSVL Ülemnõukogu Presiidiumile määrata kindlaks valimiste päev.“

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu konstitutsioon (põhiseadus)*)

I p e a t ü k k.

Ühiskondlik korraldus.

§ 1. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on sotsialistlik tööliste ja talupoegade riik.

§ 2. NSVL poliitilise aluse moodustavad töörahva saadikute nõukogud, mis mõisnikkude ja kapitalistide võimu kukutamise ja proletariaadi diktatuuri kättevõitmise tagajärjel on üles kasvanud ning tugevaks läinud.

§ 3. Kõik võim NSV Liidus kuulub töörahva saadikute nõukogude näol linna ja maa töörahvale.

§ 4. NSVL majandusliku aluse moodustavad sotsialistlik majandusesüsteem ja valmistamisvahendite ning -abinõude sotsialistlik omamus, millised kindlusesid kapitalistliku majandussüsteemi likvideerimise, valmistamisvahendite ning -abinõude eraomamuse kaotamise ja selle tagajärjel, et hävitati inimese kurnamine inimese poolt.

*) NSVL Ülemnõukogu 7. istungjärgul tehtud § 13, 23 ja 48 mudatuste ja täiendustega.

§ 5. Sotsialistlikul omandusel NSV Liidus on kas riikliku omanduse vorm (üldrahvalik pärisosa), või kooperatiivi- ja kolhoosiomanduse vorm (üksikute kolhooside omandus, kooperatiivsete ühenduste omandus).

§ 6. Maa, ta põuevarandused, veed, metsad, tehased, vabrikud, kaevandused, murrud, raudtee-, vee- ja õhustransport, pangad, sidevahendid, riigi poolt organiseeritud suured põllumajanduslikud ettevõtted (sovhoosid, masina- ja traktorijaamad jms.), kommunaalettevõtted, kui ka põhimine kerterifond linnades ja tööstuspunktides on riigi omandus, see on üldrahvalik pärisosa.

§ 7. Ühiskondlikud ettevõtted kolhoosides ja kooperatiivsetes organisatsioonides ühes nende elus ja eluta inventariga, kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide valmistatav saadus, samuti ka nende ühiskondlikud ehitused moodustavad kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omanduse.

Igal kolhoosi perel on, peale ühiskondliku kollektiivse majapidamise peamise sissetule-

ku, isiklikuks tarvitamiseks väike tükk õue-aiamaad ja isiklikuks omanduseks abimajapidamine õueaia-maatükil, elumaja, saadusiandev kari, kodulinnud ja väike põllumajanduslik inventar — põllumajandusliku artelli põhikirja järgi.

§ 8. Kolhooside käes olev maa kinnitakse neile ilma maksuta tähtjatuks tarvitamiseks, see on jäädavalt.

§ 9. Sotsialistliku majandussüsteemi korval, mis NSV Liidus valitsev majandusvorm on, lubab seadus üksiktalupoegade ja kustaaride väikest eramajapidamist, mis isiklikule tööle on rajatud ja võõra töö kurnamist ei luba.

§ 10. Kodanikkude isiklikku omandusõigust oma töö-sissetulekutele ja hoiustele, elumajale ja kodusele abimajapidamisele, koduse tarvituse asjadele, isikliku tarvituse ja mõnususe asjadele, samuti ka kodanikkude eraomanduse pärimise õigust — kaitseb seadus.

§ 11. NSVL majanduslikku elu määrab ja suunab riiklik rahvamajanduse plaan ühiskondliku rikkuse suurendamise, tööraha ainelise ja kultuurse taseme väärdumatu tõusu, NSVL iseseisvuse kindlustamise ja ta kaitsevõime tugevdamise huvides.

§ 12. Töö on NSV Liidus iga töövõimelise kodaniku kohuseks ja auasjaks sel põhimõttel: „Kes ei tööta, see ei söö.“

NSV Liidus teostatakse sotsialismi põhimõtet: „Igaühelt tema võimete järgi, igaühele — tema töö järgi.“

II p e a t ü k k.

Riiklik korraldus.

§ 13. Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liit on liitriik, mis järgmiste üheõiguslikkude Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide vabatahtliku ühinemise alusel on loodud:

Venemaa Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik,

Ukraina Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Valgevene Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Aserbaidžani Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Gruusia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Armeenia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Turkmeni Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Usbeki Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Tadžiki Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Kasahhi Nõukogude Sotsialistlik Vabariik, Kirgiisi Nõukogude Sotsialistlik Vabariik, Karjala-Soome Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Moldaavia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Leedu Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Läti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,

Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik.

§ 14. Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu funktsioonidesse, tema kõrgemate võimuasutuste ja riigi valitsemise asutuste näol, kuuluvad:

a) Liidu esindamine rahvusvahelises läbikäimises, lepingute sõlmimine teiste riikidega ja nende ratifitseerimine;

b) sõja ja rahu küsimused;

d) uute vabariikide NSV Liitu vastuvõtmine;

e) NSVL Konstitutsiooni täitmise kontrollimine ja kindlustamine, et liidu-vabariikide Konstitutsioonid NSVL Konstitutsioonile vastaksid;

g) liidu-vabariikide vaheliste piirimuudatuste kinnitamine;

h) uute kraide ja oblastide moodustamise kinnitamine, niisama ka uute autonoomsete vabariikide moodustamise kinnitamine liidu vabariikides;

i) NSVL kaitse organiseerimine ja kõikide NSVL relvastatud jõudude juhtimine;

j) väliskaubandus riikliku monopoli alusel;

k) riikliku julgeoleku kaitse;

l) NSVL rahvamajanduslikkude plaani-de kindlaksmääramine;

m) NSVL ühise riigi-eelarve, kui ka liidu, vabariikide ja kohalikkude eelarvete peale minevate maksude ja tulude kinnitamine;

n) üleliidulise tähtsusega pankade, tööstuslikkude ja põllumajanduslikkude asutuste ning ettevõtete, kui ka kaubanduslikkude ettevõtete juhatamine;

o) transpordi ja sideasjanduse juhatamine;

p) raha- ja krediidisüsteemi juhtimine;

r) riikliku varandusekinnitamise orgäni-seerimine;

s) laenude tegemine ja andmine;

t) maakasutamise, samuti ka maapõue-varanduste, metsade ja vete kasutamise põhialuste kindlaksmääramine;

u) põhialuste kindlaksmääramine rahva-hariduse ja tervishoiu alal;

v) rahvamajanduse arvestuse ühtse süsteemi organiseerimine;

ä) töö kohta käiva seaduseandluse aluste kindlaksmääramine;

õ) seaduseandlus kohtukorralduse ja kohutupidamise kohta; kriminaal- ja tsiviil-seadustekogud;

ö) seadused liidu kodakondsuse kohta; seadused välismaalaste õiguste kohta;

ü) üleliiduliste amnestiaaktide väljaandmine.

§ 15. Liidu-vabariikide suveräänsus on kitsendatud vaid NSVL Konstitutsiooni § 14 näidatud piiridega. Väljaspool neid piire teostab iga Liidu-vabariik iseseisvalt riikliku võimu. NSVL kaitseb Liidu-vabariikide suveräänsusi õigusi.

§ 16. Igal Liidu-vabariigil on oma Konstitutsioon, mis vabariigi iseäraldusi arvestab ja täiesti vastavalt NSVL Konstitutsioonile on üles ehitatud.

§ 17. Iga Liidu-vabariigile jääb õigus NSV Liidust vabalt välja astuda.

§ 18. Liidu-vabariikide maa-ala ei või ilma nende nõusolekuta muuta.

§ 19. NSVL seadustel on ühesugune jõud kõikide Liidu-vabariikide maa-alal.

§ 20. Lahkuminekul korral Liidu-vabariigi seaduse ja üleliidulise seaduse vahel maksab üleliiduline seadus.

§ 21. NSVL kodanikkude kohta panakse maksma ühtne liidu-kodakondsus.

Iga Liidu-vabariigi kodanik on NSVL kodanik.

§ 22. Venemaa Nõukogude Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuuluvad kraid: Altai, Krasnodari, Krasnojarski, Ordžonikidse, Primorje, Habarovski; oblastid: Arhangelski, Vologda, Voroneži, Gorki, Ivanovi, Irkutski, Kalinini, Kirovi, Kuibõševi, Kurski, Leningradi, Molotovi, Moskva, Murmani, Novosibirski, Omski, Orlovi, Pensa, Rostovi, Rjasani, Saratovi, Sverdlovi, Smolenski, Stalingradi, Tambovi, Tuula, Tšeljabinski, Tšita, Tškalovi, Jaroslavi; autonoomsed Nõukogude Sotsialistlikud Vabariigid: Tatarsi, Bashkiiri, Dagestani, Burjät-Mongoolia, Kabardino-Balkari, Kalmõki, Komi, Krimmi, Mari, Mordva, Volga-sakslaste, Põhja-Ossetia, Udmurti, Tšetšingushi, Tšuvashi, Jakuti; autonoomsed oblastid: Adõgei, Juudi, Karatšai, Oirootia, Hakassi, Tšerkessi.

§ 23. Ukraina Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuuluvad oblastid: Akkermani, Vinitsa, Volõõni, Vorošilovgradi, Dnepropetrovski, Drogobõtški, Žitomiri, Zaporozhi, Kamenets-Podoli, Kievi, Kirovgradi, Lvovi, Nikolajevi, Odessa, Poltava, Rovna, Stalinski, Stanislavski, Suuma, Tarnopoli, Harkovi, Tšernigovi ja Tšernovitsi.

§ 24. Aserbaidžani Nõukogude Sotsia-

listlikku Vabariiki kuuluvad: Nahitševani Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik ja Mägestiku-Karabahi autonoomne oblast.

§ 25. Gruusia Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad: Abhaasia ANSV, Adžari ANSV, Lõuna-Ossetia autonoomne oblast.

§ 26. Usbeki Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad oblastid: Buhhara, Samarkandi, Taškendi, Fergana, Horesmi ja Kara-Kalpaki Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik.

§ 27. Tadžiki Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad oblastid: Garmi, Kuljabi, Leninabadi, Stalinabadi ja Mägis-Badahshani autonoomne oblast.

§ 28. Kasahhi Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad oblastid: Akmolinski, Aktjubinski, Alma-Ata, Ida-Kasahstani, Gurjevi, Džambuli, Lääne-Kasahstani, Karaganda, Ksõl-Ordinski, Kustanai, Pavlodari, Põhja-Kasahstani, Semipalatinski, Lõuna-Kasahstani.

§ 29. Valgevene Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad oblastid: Baranovitši, Belostoki, Bresti, Vileiski, Viitebski, Gomeli, Minski, Mogilevi, Pinski, Polessje.

§ 29-a. Turkmeeni Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad oblastid: Ashhabadi, Krasnovodi, Marõiski, Tašhauski ja Tžardžouski.

§ 29-b. Kirgiisi Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad oblastid: Džalal-Abadi, Issõk-Kuli, Oshi, Tjan-Shani ja Frunse.

III p e a t ü k k.

Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu riigivõimu kõrgemad asutused.

§ 30. NSVL kõrgemaks riigivõimu asutuseks on NSVL Ülemnõukogu.

§ 31. NSVL Ülemnõukogu teostab kõik õigused, mis Konstitutsiooni § 14 järgi Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidule omistatud, kui võrd need, Konstitutsiooni põhjal, NSVL Ülemnõukogule aruandvate NSVL asutuste: NSVL Ülemnõukogu presiidiumi, NSVL Rahvakomissaride Nõukogu ja NSVL Rahvakomissariatide võimkonda ei käi.

§ 32. NSVL seadusandlikku võimu teostab ainult NSVL Ülemnõukogu.

§ 33. NSVL Ülemnõukogu koosneb kahest kojast: Liidu Nõukogust ja Rahvuste Nõukogust.

§ 34. Liidu Nõukogu valivad NSVL ko-

danikud valimisringkondade järgi: üks saadik 300 tuhande elaniku poolt.

§ 35. Rahvuste Nõukogu valitakse NSVL kodanikkude poolt liidu ja autonoomsete vabariikide, rahvuslike ringkondade järgi: 25 saadikut iga liidu vabariigi poolt, 11 saadikut iga autonoomse vabariigi poolt, 5 saadikut iga autonoomse oblasti poolt ja üks saadik iga rahvuslise ringkonna poolt.

§ 36. NSVL Ülemnõukogu valitakse 4 aasta peale.

§ 37. NSVL Ülemnõukogu mõlemad kojad: Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu on üheõiguslised.

§ 38. Seadusandlik algatus kuulub ühtviisi Liidu Nõukogule ja Rahvuste Nõukogule.

§ 39. Seadus loetakse kinnitatuks, kui see NSVL Ülemnõukogu mõlema koja poolt kummagi lihthäälteenamusega on vastu võetud.

§ 40. Seadused, mis NSVL Ülemnõukogu poolt vastu võetud, avaldatakse liidu vabariikide keeltes NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe ja sekretäri allkirjadega.

§ 41. Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu istungid algavad ja lõpevad ühel ajal.

§ 42. Liidu Nõukogu valib Liidu Nõukogu esimehe ja tema kaks asetäitjat.

§ 43. Rahvuste Nõukogu valib Rahvuste Nõukogu esimehe ja tema kaks asetäitjat.

§ 44. Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu esimehed juhatavad vastavate kodade koosolekuid ja vaatavad nende sisemise kodukorra järele.

§ 45. NSVL Ülemnõukogu mõlema koja ühiseid koosolekuid juhatavad Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu esimehed kordamööda.

§ 46. NSVL Ülemnõukogu istungid kutsuvad NSVL Ülemnõukogu Presiidium kokku kaks korda aastas.

Erakorralised istungid kutsuvad NSVL Ülemnõukogu Presiidium kokku oma äranägemise järele või ühe liidu-vabariigi nõudmisel.

§ 47. Tekivad Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu vahel lahkiminekid, siis antakse küsimus lahendada pariteetsetel alustel loodud lepitamiskomisjonile. Kui lepitamiskomisjon leplikule otsusele ei jõua, või kui ta otsus ühte või teist koda ei rahulda, siis vaadatakse küsimus kodades teist korda läbi. Ei jõuta kahes kojas leplikule otsusele, siis saadab NSVL Ülemnõukogu Presiidium NSVL Ülemnõukogu laiali ja määrab uued valimised.

§ 48. NSVL Ülemnõukogu valib oma mõlema koja ühisel koosolekul NSVL Ülem-

nõukogu Presiidiumi, mis koosneb: NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehest, tema kuuteistkümnest asetäitjast, Presiidiumi, sekretärist ja 24 Presiidiumi liikmest.

NSVL Ülemnõukogu Presiidium peab kõigest oma tegevusest NSVL Ülemnõukogule aru andma.

§ 49. NSVL Ülemnõukogu Presiidium:

a) kutsub kokku NSVL Ülemnõukogu istungid;

b) annab seletusi maksvate seaduste kohta, vastavaid ukaase välja andes;

d) saadab NSVL Konstitutsiooni § 47 põhjal NSVL Ülemnõukogu laiali ja määrab uued valimised;

e) toimetab oma algatusel või ühe Liidu-vabariigi nõudmisel üldrahvalikku hääletust (referendumi);

g) tühistab NSVL Rahvakomissaride Nõukogu ja vabariikide Rahvakomissaride Nõukogude otsused ja korraldused sel korral kui need seadusele ei vasta;

h) NSVL Ülemnõukogu istungite vaheajal vabastab, NSVL Rahvakomissaride Nõukogu esimehe ettepanekul, ametist ja nimetab üksikud NSVL Rahvakomissarid, pannes selle järgnevale NSVL Ülemnõukogu istungile kinnitamiseks;

i) annab autasuks NSVL aumärke ja autiitleid;

j) teostab armuandmise õigust;

k) nimetab ja asendab uutega NSVL relvastatud jõudude kõrgema pealikkonna;

l) NSVL Ülemnõukogu istungite vaheajal kuulutab NSV Liidule sõjalise kallaletungi korral, sõjalise seisukorra välja või rahvusvaheliste lepingute kohustuste täitmise puhul vastastikuseks kaitseks agressiooni eest;

m) kuulutab välja üldise ja osalise mobilisatsiooni;

n) ratifitseerib rahvusvahelised lepingud;

o) nimetab NSVL täievolilised esindajad välisriikidesse ja kutsuvad nad tagasi;

p) võtab vastu tema juurde akkrediteeritud välisriikide diplomaatlike esindajate usaldus- ja ärakutsekirjad;

r) kuulutab välja üksikutes makohtades või kogu riigis sõjaseisukorra NSVL kaitse huvides või ühiskondliku korra ja riikliku julgeoleku kindlustamiseks.

§ 50. Liidu Nõukogu ja Rahvuste Nõukogu valivad mandaatkomisjonid, kes kumbagi koja saadikute volitused järele katsuvad.

Mandaatkomisjoni esitusel otsustavad kojad, kas volitusi tunnustada või üksikute saadikute valimised tühistada.

§ 51. NSVL Ülemnõukogu nimetab, kui

ta vajalikuks peab, ükskõik missuguse küsimuse kohta uurimis- ja revisjonikomisjonid.

Kõik asutused ja ametlikud isikud on kohustatud nende komisjonide nõudmisi täitma ja esitama neile kõik vajalised materjalid ja dokumendid.

§ 52. NSVL Ülemnõukogu liiget ei tohi ilma NSVL Ülemnõukogu nõusolekuta, NSVL Ülemnõukogu istungite vaheajal aga ilma NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta, võtta kohtulikule vastutusele ega arreterida.

§ 53. NSVL Ülemnõukogu volituste aja möödumise järele või pärast ennetähtajalist laialisaatmist, jäävad NSVL Ülemnõukogu Presiidiumil ta volitused alles, kuni uuestivalitud NSVL Ülemnõukogu on loonud uue NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi.

§ 54. NSVL Ülemnõukogu volituste möödumise järele või ennetähtajalise laialisaatmise korral määrab NSVL Ülemnõukogu Presiidium uued valimised, mitte hiljem kui kaks kuud NSVL Ülemnõukogu volituste lõppemise või ennetähtajalise laialisaatmise päevast arvates.

§ 55. Mitte hiljem kui kuu aega pärast valimisi kutsub NSVL Ülemnõukogu endise koosseisu Presiidium uuestivalitud NSVL Ülemnõukogu kokku.

§ 56. NSVL Ülemnõukogu loob mõlema koja ühisel koosolekul NSVL Valitsuse — NSVL Rahvakomissaride Nõukogu.

IV p e a t ü k k.

Liidu-vabariikide riigivõimu kõrgemad asutused.

§ 57. Liidu-vabariigi kõrgem riigivõimu asutus on Liidu-vabariigi Ülemnõukogu.

§ 58. Liidu-vabariigi Ülemnõukogu valivad vabariigi kodanikud nelja aasta peale. Esinduse normid määratakse Liidu-vabariikide konstitutsioonides kindlaks.

§ 59. Liidu-vabariigi Ülemnõukogu on Vabariigi ainuke seadusandlik asutus.

§ 60. Liidu-vabariigi Ülemnõukogu:

a) võtab vastu vabariigi Konstitutsiooni ja teeb sellesse muudatusi vastavalt NSVL Konstitutsiooni § 16-le;

b) kinnitab Liidu-vabariigi koosseisu kuuluvate autonoomsete vabariikide konstitutsioonid ja määrab ära nende vabariikide maa-ala piirid;

d) kinnitab Vabariigi rahvamajandusliku plaani ja eelarve;

e) omab õiguse Liidu-vabariigi kohtuasutuste poolt süüdlaseks mõistetud kodanikke amnesteerida ja neile armu anda.

§ 61. Liidu-vabariigi Ülemnõukogu vabariigi Liidu-vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi, mis koosneb: Liidu-vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi esimehest, tema asetäitjatest, presiidiumi sekretärist ja Liidu-vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi liikmetest.

Liidu-vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi võimupiirid määrab kindlaks Liidu-vabariigi Konstitutsioon.

§ 62. Koosolekute juhatamiseks valib Liidu-vabariigi Ülemnõukogu omale esimehe ja tema asetäitjad.

§ 63. Liidu-vabariigi Ülemnõukogu loob Liidu-vabariigi Valitsuse — Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu.

V p e a t ü k k.

Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu riigivalitsemise asutused.

§ 64. Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu riigivõimu kõrgemaks täidesaatvaks ja korraldavaks asutuseks on NSVL Rahvakomissaride Nõukogu.

§ 65. NSVL Rahvakomissaride Nõukogu on vastutav NSVL Ülemnõukogu ees ja peab sellele aru andma, kuid Ülemnõukogu istungite vaheajal — NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi ees ja annab sellele aru.

§ 66. NSVL Rahvakomissaride Nõukogu annab määrusi ja teeb korraldusi maksivate seaduste põhjal ja nende täitmiseks, ja kontrollib täitmist.

§ 67. NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrused ja korraldused on tervel NSVL maa-alal täitmiseks kohuslikud.

§ 68. NSVL Rahvakomissaride Nõukogu:

a) ühendab ja suunab NSVL üleliiduliste ja liiduvabariikide rahvakomissariaatide ja teiste tema alla käivate majanduslikkude ja kultuuriliste asutuste tööd;

b) võtab tarvitusele abinõud rahvamajandusliku plaani ja riigi-eelarve täitmiseks ning krediidi- ja rahasüsteemi kindlustamiseks;

d) võtab tarvitusele abinõud ühiskondliku korra kindlustamiseks, riigi huvide ja kodanikkude õiguste kaitsmiseks;

e) teostab välisriikidega läbikäimise alal üldist juhtivust;

g) määrab kindlaks iga-aastased kodanikkude kontingendid, keda tegevasse sõjaväeteenistusse tuleb kutsuda; juhivad riigi relvastatud jõudude üldist ülesehitamist;

h) vajaduse korral moodustab NSVL Rahvakomissaride Nõukogu juures erikomiteed ja Peavalitsused majanduslikkude, kultuuriliste ja riigikaitse küsimustes.

Maakonnaomavalitsuste 194

I. Teedekapital

	Viru		Järva		Harju		Lääne		Saare	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
TULUD:										
I. 1. Riiklikud toetused	707.660,—	82,75	267.785,—	77,64	1091201—	80,45	302.043,—	61,25	152.000,—	78,41
2. Jõuvankrite maksud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Bensiinimaksud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Teedemin. teedekapitali tulud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. 1. Lisapõhiarimaksud	30.000,—	3,52	9.100,—	2,64	25.000,—	1,85	14.000,—	2,84	4.500,—	2,32
2. Liikimisvaramaksud	25.000,—	2,92	6.000,—	1,74	18.000,—	1,33	3.500,—	0,72	1.500,—	0,77
3. Naturaalkohustusest vabastamise maksud	100,—	0,01	500,—	0,14	4.000,—	0,29	1.000,—	0,20	—	—
III. 1. Ujuvate sildade ja parvede tarvitamise maksud	300,—	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Maade müügist saadud summad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Üürid ja rendid	100,—	0,01	—	—	—	—	—	—	260,—	0,13
IV. 1. Maavalitsuste toetused	1.930,—	0,22	—	—	1.140,—	0,08	1.000,—	0,20	—	—
2. Eelmise aasta ülejäägid	82.316,—	9,63	61.443,—	17,81	209.000,—	15,42	168.561,—	34,18	35.100,—	18,11
3. Juhuslikud tulud	7.800,—	0,91	100,—	0,03	8.000,—	0,59	3.000,—	0,61	500,—	0,26
Teedekapitali kogutulud	855.206,—	100%	344.928,—	100%	1356341—	100%	493.104,—	100%	193.860,—	100%
KULUD:										
I. 1. Palgad	31.596,—	3,69	20.520,—	5,95	32.470,—	2,39	21.824,—	4,42	16.324,—	8,42
2. Teenistusvanusetasud	5.200,—	0,61	3.192,—	0,92	4.700,—	0,35	4.000,—	0,81	2.460,—	1,27
3. Toetused	5.750,—	0,67	2.704,—	0,78	4.180,—	0,31	2.780,—	0,56	1.634,—	0,84
4. Pensionikapitalimaksud	2.100,—	0,25	1.225,—	0,36	1.934,—	0,14	1.309,—	0,26	965,—	0,50
5. Ametisõidud	8.634,—	1,01	3.000,—	0,87	6.193,—	0,46	4.522,—	0,92	2.974,—	1,53
6. Kantseleikulud	4.500,—	0,53	3.600,—	1,04	6.900,—	0,51	4.300,—	0,87	2.080,—	1,07
7. Majapidamine	3.620,—	0,42	1.212,—	0,35	2.148,—	0,16	1.405,—	0,28	1.218,—	0,63
8. Vallasvara soetamine	600,—	0,07	200,—	0,06	1.500,—	0,11	652,—	0,13	400,—	0,21
II. 1. Garaazid, töökojad, laod	11.180,—	1,32	4.800,—	1,39	13.853,—	1,02	5.220,—	1,06	4.885,—	2,52
2. Sõidukite korrashoid ja juhtide ülalpidamine	7.947,—	0,93	5.202,—	1,51	6.867,—	0,51	4.778,—	0,97	3.770,—	1,94
3. Veoabinõud	43.207,—	5,05	18.967,—	5,50	55.510,—	4,09	24.773,—	5,02	10.080,—	5,20
4. Ehitusmasinad	71.254,—	8,33	43.363,—	12,57	156.862,—	11,56	50.910,—	10,32	20.350,—	10,50
5. Sõidukite, masinate ja veoabinõude soetamine	2.000,—	0,23	—	—	8.100,—	0,60	2.850,—	0,58	2.000,—	1,03
III. 1. Uued ehitused maanteedel	238.000,—	27,83	79.000,—	22,90	533.850,—	39,36	64.180,—	13,03	23.400,—	12,07
2. Maanteede ehituste kapitaalparandused	191.003,—	22,33	32.000,—	9,28	190.018,—	14,01	136.011,—	27,58	24.400,—	12,59
3. Maanteede ehituste suvine korrashoid	135.000,—	15,78	65.000,—	18,84	174.700,—	12,88	90.000,—	18,25	48.000,—	24,76
4. Maanteede ehituste talvine korrashoid	18.500,—	2,16	10.000,—	2,90	17.600,—	1,30	6.300,—	1,28	6.200,—	3,20
5. Hoonete ehitused ja parandused	26.000,—	3,04	11.000,—	3,19	87.200,—	6,43	19.400,—	3,93	9.400,—	4,85
6. Maad ja kruusaaugud	2.700,—	0,32	1.300,—	0,38	3.250,—	0,24	2.800,—	0,57	1.000,—	0,52
7. Eel- ja uurimistöõde kulud	1.200,—	0,14	600,—	0,17	700,—	0,05	2.000,—	0,41	900,—	0,46
8. Mitmesugused kulud	16.000,—	1,87	8.300,—	2,42	20.000,—	1,47	9.500,—	1,93	2.700,—	1,39
Tagavarasumma	29.215,—	3,42	29.743,—	8,62	27.806,—	2,05	33.590,—	6,82	8.720,—	4,50
Teedekapitali kogukulud	855.206,—	100%	344.928,—	100%	1356341—	100%	493.104,—	100%	193.860,—	100%

/41. a. eelarvete kokkuvõte.

tulud ja kulud.

Pärnu		Viljandi		Tartu		Valga		Võru		Petseri		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
504.130,—	90,71	320.683,—	87,46	512.652,—	84,42	297.439,—	93,74	300.607,—	85,65	234.943,—	70,35	4.691.143,—	81,23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16.000,—	2,88	12.000,—	3,27	21.522,—	3,54	5.500,—	1,73	14.000,—	3,99	5.500,—	1,65	157.122,—	2,72
8.000,—	1,44	6.000,—	1,64	8.000,—	1,32	1.000,—	0,31	4.500,—	1,28	1.500,—	0,45	83.000,—	1,44
—	—	—	—	1.478,—	0,24	—	—	1.000,—	0,28	—	—	8.078,—	0,14
—	—	—	—	950,—	0,16	—	—	—	—	30,—	0,00	1.280,—	0,02
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	300,—	0,08	2.150,—	0,35	—	—	500,—	0,15	300,—	0,09	3.610,—	0,06
1.000,—	0,18	500,—	0,14	500,—	0,08	360,—	0,12	552,—	0,16	—	—	6.982,—	0,12
12.807,—	2,30	23.000,—	6,27	54.000,—	8,90	12.498,—	3,94	28.805,—	8,21	91.193,—	27,31	778.723,—	13,48
13.841,—	2,49	4.200,—	1,14	6.000,—	0,99	500,—	0,16	1.000,—	0,28	500,—	0,15	45.441,—	0,79
555.778,—	100%	366.683,—	100%	607.252,—	100%	317.297,—	100%	350.964,—	100%	333.966,—	100%	5.775.379,—	100%
23.180,—	4,17	21.960,—	5,99	31.504,—	5,19	14.132,—	4,45	21.064,—	6,00	16.520,—	4,95	251.094,—	4,35
4.000,—	0,72	3.155,—	0,86	5.088,—	0,84	2.170,—	0,68	3.810,—	1,09	1.850,—	0,55	39.625,—	0,69
2.880,—	0,52	3.762,—	1,03	3.605,—	0,59	3.068,—	0,97	2.958,—	0,84	1.940,—	0,58	35.261,—	0,60
1.390,—	0,25	1.400,—	0,38	2.066,—	0,34	935,—	0,29	1.300,—	0,37	1.000,—	0,30	15.624,—	0,27
4.520,—	0,81	3.500,—	0,95	5.500,—	0,90	3.000,—	0,95	5.654,—	1,61	2.600,—	0,78	50.097,—	0,87
3.800,—	0,68	3.600,—	0,98	3.800,—	0,62	2.650,—	0,84	3.370,—	0,96	2.700,—	0,81	41.300,—	0,71
2.340,—	0,42	1.600,—	0,44	2.320,—	0,38	1.304,—	0,42	1.098,—	0,31	540,—	0,16	18.805,—	0,32
870,—	0,16	523,—	0,14	700,—	0,12	1.000,—	0,31	500,—	0,14	550,—	0,16	7.495,—	0,13
6.083,—	1,09	6.864,—	1,87	11.228,—	1,85	4.577,—	1,44	4.227,—	1,20	7.231,—	2,16	80.148,—	1,39
5.755,—	1,03	5.310,—	1,45	6.024,—	0,99	4.153,—	1,31	5.198,—	1,48	4.341,—	1,30	59.345,—	1,03
28.780,—	5,18	29.900,—	8,15	39.210,—	6,46	29.075,—	9,16	25.936,—	7,39	16.366,—	4,90	321.804,—	5,57
49.680,—	8,94	46.000,—	12,54	56.707,—	9,35	20.785,—	6,55	36.444,—	10,38	22.928,—	6,86	575.283,—	9,96
—	—	—	—	1.000,—	0,16	—	—	—	—	—	—	15.950,—	0,28
36.000,—	6,48	97.400,—	26,56	133.000,—	21,90	144.185,—	45,44	76.068,—	21,67	159.700,—	47,82	1.584.783,—	27,44
240.146,—	43,22	16.000,—	4,36	84.250,—	13,87	8.500,—	2,68	24.500,—	6,98	25.000,—	7,49	971.828,—	16,83
95.000,—	17,09	85.000,—	23,18	132.000,—	21,74	50.000,—	15,76	90.000,—	25,65	40.000,—	11,98	1.004.700,—	17,40
7.500,—	1,35	6.200,—	1,69	10.000,—	1,65	4.700,—	1,48	7.500,—	2,14	6.000,—	1,80	100.500,—	1,74
11.500,—	2,07	5.000,—	1,36	8.000,—	1,32	3.950,—	1,25	9.500,—	2,71	7.100,—	2,13	198.050,—	3,43
1.000,—	0,18	2.000,—	0,56	6.500,—	1,07	1.800,—	0,57	3.600,—	1,03	1.200,—	0,36	27.150,—	0,47
1.000,—	0,18	500,—	0,14	1.000,—	0,16	650,—	0,20	1.000,—	0,28	1.000,—	0,30	10.550,—	0,18
16.500,—	2,97	10.000,—	2,73	13.000,—	2,14	8.100,—	2,55	10.000,—	2,85	8.800,—	2,63	122.900,—	2,13
13.854,—	2,49	17.009,—	4,64	50.750,—	8,36	8.563,—	2,70	17.237,—	4,92	6.600,—	1,98	243.087,—	4,21
555.778,—	100%	366.683,—	100%	607.252,—	100%	317.297,—	100%	350.964,—	100%	333.966,—	100%	5.775.379,—	100%

§ 69. NSVL Rahvakomissaride Nõukogul on õigus neis valitsemis- ja majandusharudes, mis NSVL võimkonda kuuluvad, Liidu-vabariikide Rahvakomissaride Nõukogude määrusi ja korraldusi seisma panna ja NSVL Rahvakomissaride käskkirju ja juhatuskirju ära muuta.

§ 70. NSVL Ülemnõukogu loob NSVL Rahvakomissaride Nõukogu järgmises koosseisus:

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu esimees;

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu esimehe asetäitjad;

NSVL Riikliku plaanikomisjoni esimees;

Nõukogude kontrollkomisjoni esimees;

NSVL Rahvakomissarid;

Kunstiasjade komitee esimees;

Kõrgema kooli asjade komitee esimees;

Riigi Panga Valitsuse esimees.

§ 71. NSVL Valitsus või NSVL Rahvakomissar, kelle poole NSVL Ülemnõukogu saadik järeleparimisega pöördub, on kohustatud mitte hiljem kui kolme päeva jooksul vastavas kojas suusõnalise või kirjaliku vastuse andma.

§ 72. NSVL Rahvakomissarid toimetavad riigi valitsemist neis harudes, mis käivad NSVL võimkonda.

§ 73. NSVL Rahvakomissarid annavad vastavate rahvakomissariaatide võimkonna piires, maksvate seaduste kui ka NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määruste ja korralduste põhjal ja nende täitmiseks, käskkirju ja juhatuskirju ja kontrollivad nende täitmist.

§ 74. NSVL rahvakomissariaadid on kas üleliidulised või liidu-vabariiklised.

§ 75. Üleliidulised rahvakomissariaadid toimetavad riigivalitsemist neile usaldatud harus tervel NSVL maa-alal kas vahenditult või oma nimetatavate asutuste kaudu.

§ 76. Liidu-vabariiklised rahvakomissariaadid toimetavad riigi valitsemist neile usaldatud harus liidu-vabariikide samanimeliste rahvakomissariaatide kaudu ning juhatavad vahenditult teatud ettevõtteid Ülemnõukogu Presiidiumi poolt määratud nimekirja järele.

§ 77. Üleliiduliste rahvakomissariaatide hulka kuuluvad:

Riigikaitse-,
Välisasjade-,
Väliskaubanduse-,
Teede-,
Side-,
Merelaevastiku-,
Jõelaevastiku-,

Kivisöetööstuse-,
Nahvtatööstuse-,
Elektrijaamade- ja elektritööstuse-,
Rauamaagitööstuse-,
Värviliste metallide-,
Keemiatööstuse-,
Lennuasjanduse-,
Laevaehituse-,
Laskemoona-,
Relvastuse-,
Masina Rasketööstuse-,
Masina Kesktööstuse-,
Üldmasinatööstuse-,
Sõjalaevastikutööstuse-,
Varustuse-,
Ehituse-rahvakomissariaadid.

§ 78. Liidu-vabariikliste rahvakomissariaatide hulka kuuluvad:

Toiduainetetööstuse-,
Kalatööstuse-,
Liha- ja piimatööstuse-,
Kergetööstuse-,
Tekstiiltööstuse-,
Metsatööstuse-,
Põllumajanduse-,
Teravilja- ja loomakasvatuse sovhooside-,
Rahanduse-,
Kaubanduse-,
Siseasjade-,
Kohtu-,
Tervishoiu-,
Ehitusmaterjalide-komissariaadid.

VI p e a t ü k k.

Liidu-vabariikide riigivalitsemise asutused.

§ 79. Liidu-vabariigi riigivõimu kõrgemaks täidesaatvaks ja korraldavaks asutuks on Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu.

§ 80. Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu on vastutav Liidu-vabariigi Ülemnõukogu ees ja peab temale arua andma, kuid Liidu-vabariigi Ülemnõukogu istungite vaheajal — Liidu-vabariigi Nõukogu Presiidiumi ees ja peab temale aru andma.

§ 81. Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu annab, NSVL ja Liidu-vabariigi maksvate seaduste ning NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määruste ja korralduste põhjal ja nende täitmiseks, määrusi ja korraldusi ja kontrollib nende täitmist.

§ 82. Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogul on õigus autonoomsete vabariikide Rahvakomissaride Nõukogude määrusi ja korraldusi seisma panna ning kraide, oblastide ja autonoomsete oblastide Tööraha saadikute nõukogude täidesaatekomiteede otsusi ja korraldusi ära muuta.

§ 83. Liidu-vabariigi Ülemnõukogu loob Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu järgmises koosseisus:

Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu esimees;

Esimehe asetäitjad;

Riikliku plaanikomisjoni esimees;

Toiduainetetööstuse-,

Kalatööstuse-,

Liha- ja piimatööstuse-,

Kergetööstuse-,

Tekstiiltööstuse-,

Metsatööstuse-,

Ehitusmaterjalide-,

Põllumajanduse-,

Teravilja- ja loomakasvatuse sovhooside-,

Rahanduse-,

Kaubanduse-,

Siseasjade-,

Kohtu-,

Tervishoiu-,

Hariduse-,

Lokaaltööstuse-,

Kommunaal-majanduse-,

Sotsiaal-kindlustuse-,

Autotranspordi-rahvakomissarid;

Kunstiasjade Valitsuse ülem,

Üleliiduliste rahvakomissariaatide volinikud.

§ 84. Liidu-vabariigi Rahvakomissarid juhatavad riigi valitsemist Liidu-vabariigi võmkonda käivates harudes.

§ 85. Liidu-vabariigi Rahvakomissarid annavad vastavate rahvakomissariaatide võimkonna piires, NSVL ja Liidu-vabariigi maksvate seaduste, NSVL ning Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogude määruste ning korralduste, ja NSVL Liidu-vabariikliste rahvakomissariaatide käskkirjade ja juhatuskirjade põhjal ning nende täitmiseks, käskkirju ja juhatuskirju.

§ 86. Liidu-vabariigi rahvakomissariaadid on kas Liidu-vabariiklised või vabariiklised.

§ 87. Liidu-vabariiklised rahvakomissariaadid toimetavad riigi valitsemist neile usaldatud harus, alludes nii Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogule, kui ka NSVL vastavale Liidu-vabariiklisele rahvakomissariaadile.

§ 88. Vabariiklised rahvakomissariaadid toimetavad riigi valitsemist neile usaldatud harus, vahenditult Liidu-vabariigi Rahvakomissaride Nõukogule alludes.

VII p e a t ü k k.

Autonoomsete Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide riigivõimu kõrgemad asutused.

§ 89. Autonoomse vabariigi kõrgemaks riigivõimu asutuseks on ANSV Ülemnõukogu.

§ 90. Autonoomse Vabariigi Ülemnõukogu valivad vabariigi kodanikud nelja aasta peale, esindusnormide järele, mille Autonoomse Vabariigi Konstitutsioon kindlaks määrab.

§ 91. Autonoomse Vabariigi Ülemnõukogu on ANSV ainuke seadusandlik asutus.

§ 92. Igal Autonoomsel Vabariigil on oma Konstitutsioon, mis Autonoomse vabariigi iseäraldusi arvestab ja täiesti vastavalt Liidu-vabariigi Konstitutsioonile on üles ehitatud.

§ 93. Autonoomse Vabariigi Ülemnõukogu valib, oma Konstitutsiooni järgi, Autonoomse Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi ja loob Autonoomse Vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu.

VIII p e a t ü k k.

Riigivõimu kohalikud asutused.

§ 94. Riigivõimu asutusteks kraides, oblastides, autonoomsetes oblastides, ringkondades, rajoonides, linnades, maal (staniitsades, külates, huutorites, kišlakkides, auulides) on Tööraha saadikute Nõukogud.

§ 95. Kraide, oblastide, autonoomsete oblastide, ringkondade, rajoonide, linnade, maa (staniitsade, külade, huutorite, kišlakkide, auulide) Tööraha saadikute Nõukogud valib vastavalt krai, oblasti, autonoomse oblasti, ringkonna, rajooni, linna, maa töörahvas kahe aasta peale.

§ 96. Tööraha saadikute nõukogude esindusnormi määravad kindlaks liidu-vabariikide Konstitutsioonid.

§ 97. Tööraha saadikute nõukogud juhivad neile alluvate valitsemisasutuste tegevust, kindlustavad riikliku korra kaitset, seadustest kinnipidamist ja kodanikkude õiguste kaitset; teostavad kohalikku majanduslikku ja kultuurilist ehitamist, määravad kindlaks kohaliku eelarve.

§ 98. Tööraha saadikute nõukogud võtavad vastu otsuseid ja teevad korraldusi NSVL ja Liidu-vabariigi seadustega neile antud õiguste piires.

§ 99. Kraide, oblastide, autonoomsete oblastide, ringkondade, rajoonide, linnade ja külade Tööraha saadikute Nõukogude täidesaatevateks ja korraldavateks asutusteks

on nende poolt valitavad täidesaatekomiteed, mis koosnevad: esimehest, tema ase-täitjatest ja liikmetest.

§ 100. Maa Tööraha saadikute Nõukogude täidesaatvaks ja korraldavaks asutuseks väikestes asundustes on, vastavalt Liidu-vabariikide Konstitutsioonidele, nende Nõukogude poolt valitavad esimees, tema ase-täitja ja sekretär.

§ 101. Tööraha saadikute Nõukogude täidesaateasutused annavad vahenditult aru nii Tööraha saadikute Nõukogule, kes nad valinud, kui ka Tööraha saadikute kõrge-malseisva Nõukogu täidesaate-asutusele.

IX p e a t ü k k.

Kohus ja prokuratuur.

§ 102. Õiguse mõistmist teostavad NSV Liidus NSVL Ülemkohus, Liidu-vabariikide Ülemkohtud, krai'de ja oblastide kohtud, autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastide kohtud, ringkonna kohtud, NSVL erikohtud, mis luuakse NSVL Ülemnõukogu määramise järgi, rahvakohtud.

§ 103. Asjade läbivaatamist teostatakse kõigis kohtutes rahvakaasistujate osavõtul, välja arvatud juhtumid, mis seaduses eriti ette nähtud.

§ 104. NSVL Ülemkohus on kõrgem kohtuasutus. NSVL Ülemkohtu peale pan-nakse NSVL ja Liidu-vabariikide kõigi koh-tuasutuste tegevuse järelevalve.

§ 105. NSVL Ülemkohus ja NSVL eri-kohtud valitakse NSVL Ülemnõukogu poolt viie aasta peale.

§ 106. Liidu-vabariikide Ülemkohtud va-liakse Liidu-vabariikide Ülemnõukogude poolt viie aasta peale.

§ 107. Autonoomsete vabariikide Ülem-kohtud valitakse Autonoomsete vabariikide Ülemnõukogude poolt viie aasta peale.

§ 108. Krai'de ja oblastide kohtud, au-tonoomsete oblastide kohtud valitakse krai'de või oblastide Tööraha saadikute Nõukogude või autonoomsete oblastide Tööraha saadikute Nõukogude poolt viie aasta peale.

§ 109. Rahvakohtud valitakse rajooni kodanikkude poolt üldise, otsese ja ühe-võrdse valimisõiguse alusel, saljase hääleta-misega — kolme aasta peale.

§ 110. Kohtupidamine sünnib liidu või autonoomse vabariigi, või autonoomse ob-lasti keeles; isikutele, kes seda keelt ei val-da, kindlustatakse täieline võimalus asja materjalidega tõlgi kaudu tutvuda, samuti ka õigus kohtus oma emakeeles esineda.

§ 111. Asja arutamine on kõigis NSVL kohtutes avalik, kuivõrd seaduses ei ole ette nähtud erandeid; kaebealusele on kindlusta-tud kaitseõigus.

§ 112. Kohtunikud on iseseisvad ja al-luvad ainult seadusele.

§ 113. Kõrgem järelevalve selle üle, et kõik NSVL rahvakomissariaadid ja nende alla käivad asutused, samuti ka üksikud ametlikud isikud ja ka kodanikud täpselt seadusi täidaksid, pannakse NSVL Prokurö-rile.

§ 114. NSVL Prokuröri nimetab NSVL Ülemnõukogu seitsme aasta peale.

§ 115. Vabariikide, krai'de, oblastide prokurörid, kui ka autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastide prokurörid nime-tab NSVL Prokurör, viie aasta peale.

§ 116. Ringkonna, rajooni ja linna pro-kurörid nimetab Liidu-vabariigi prokurör ja kinnitab NSVL Prokurör viie aasta peale.

§ 117. Prokuratuuri asutused teostavad oma funktsioone sõltumatult igasugustest ko-halikkudest asutustest, alludes ainult NSVL Prokuröridele.

X p e a t ü k k.

Kodanikkude põhimised õigused ja kohused.

§ 118. NSVL kodanikkudel on õigus töö peale — tagatud õigus tööd saada, kus-juures nende töö eest vastavalt selle hulga-le ja omadusele tasu maksetakse.

Õiguse töö peale kindlustab rahvamajan-duse sotsialistlik organisatsioon, nõukogude ühiskonna valmistavate jõudude väärdumatu kasv, majanduslikkude kriiside puudumine ja tööpuuduse likvidatsioon.

§ 119. NSVL kodanikkudel on õigus puhkusele.

Puhkuse õiguse kindlustab tööliste rõhu-va enamiku tööpäeva lühendus 7 tunnini, töölistele ja teenijatele iga-aastase puhkeaja maksmapanek, tööpalgas edasimaksmisega; laialdase sanatooriumide, puhkemajade, klu-bidevõrgu töörahvale kasutada andmine.

§ 120. NSVL kodanikkudel on õigus ai-nelisele kindlustusele vanaduses, kui ka hai-guse ja töövõime kaotuse korral.

Selle õiguse kindlustab tööliste ja teeni-jate sotsiaalse kindlustuse laialdane arenda-mine riigi kulul; töörahvale maksuta arstiabi ja talle laialdase kuurortidevõrgu kasutami-seks andmine.

§ 121. NSVL kodanikkudel on õigus hariduse saamiseks.

Selle õiguse kindlustab üldine sunduslik algharidus, maksuta haridus, kõrgem haridus

kaasa arvatud; riiklikkude stipendiumide süsteem kõrgema kooli õpilaste rõhuva enamiku jaoks; emakeeles õpetamine koolides; tehastes, sovhoosides, masina- ja traktori-jaamades ning kolhoosides töörahvale mak- suta valmistusliku, tehnilise ja agronoomilise õpetuse organiseerimine.

§ 122. Naisele antakse NSV Liidus me- hega ühesugused õigused kõigil majandus-liku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Nende õiguste teostamisvõimaluse kind- lustab naistele neile meestega ühesuguse õi- guse andmine tööle, töötasule, puhkusele, sotsiaalsele kindlustusele ja haridusele; ema ja lapse huvide riiklik kaitse, raseduse kor- ral naisele puhkeaja andmine tööpalga edasi- maksimisega; laialdane sünnitusmajade, las- tesõimedega ja -aedade võrk.

§ 123. NSVL kodanikkude üheõiguslus, vaatamata nende rahvusele ja rassile, kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühis- kondlik-poliitilise elu aladel, on muutmatuks seaduseks.

Seadus karistab igasugust, olgu missugune tahes, otsest või kaudset kodanikkude õigus- te kitsendamist, või, ümberpöörduvalt, otseste või kaudsete eesõiguste maksmapanekut sõltuvalt kodanikkude rassilisest või rahvusli- kust kuuluvusest, samuti kui igasugust rassi- list või rahvuslikku eraldamise, või viha ja põlguse jutlustamist.

§ 124. Kodanikkude südametunnistuse vabaduse kindlustamiseks on NSV Liidus ki- rik riigist ja kool kirikust lahutatud. Kõigile kodanikkudele on tunnustatud usukultuste toimetamise vabadus ja usuvastase propa- ganda vabadus.

§ 125. Tööraha huvidele vastavalt ja sotsialistliku korra kindlustamiseks tagatakse NSVL kodanikkudele:

- a) sõnavabadus,
- b) trükivabadus,
- d) koosolekute- ja miitingutevabadus,
- e) tänava-rongikäikude ja meelevaldus- te vabadus.

Neid kodanikkude õigusi kindlustab trüki- kodade, paberitagavarade, ühiskondlikkude hoonete, tänavate, sidevahendite ja muude, nende õiguste teostamiseks vajalikkude ma- terjaalsete tingimuste töörahvale ja ta orga- nisatsioonidele andmine.

§ 126. Tööraha huvidele vastavalt ja rahvahulkade organisatsioonilise isetegevuse ning poliitilise aktiivsuse arendamiseks kind- lustatakse NSVL kodanikkudele õigus ühi- neda ühiskondlikkudesse organisatsioonides- se: ametiühingutesse, kooperatiiv-ühendus-

tesse, noorsoo-organisatsioonidesse, spordi- ja kaitseorganisatsioonidesse, kultuursetesse, tehnilistesse ja teaduslikkudesse seltsidesse; kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud töölisteklasi ja teiste töörahva kihtide rida- dest ühinevad aga NSVL kommunistlikku parteisse, mis on töörahva võitluses sotsialist-liku korra kindlustamise ja arendamise eest ta eesrindlik väesalk ja töörahva kõikide, nii ühiskondlikkude kui riiklikkude, organisat- sioonide juhtiv südamik.

§ 127. NSVL kodanikkudele kindlusta- takse isikuvabadus. Kedagi ei tohi muidu ar- reteerida, kui kohtu otsuse järele või proku- röri sanktsioonil.

§ 128. Seadus kaitseb kodanikkude elu- korteri puutumatus ja kirjavahetuse sala- dust.

§ 129. NSVL annab varjupaiga õiguse välisriikide kodanikkudele, keda töörahva huvide kaitsmise, või teadusliku tegevuse, või rahvusliku vabastusvõitluse pärast taga kiusatakse.

§ 130. Iga NSVL kodanik on kohusta- tud Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu Konstitutsioonist kinni pidama, seadusi täitma, töödistsipliini pidama, ausalt ühis- kondlike kohustustesse suhtuma, sotsialist-liku ühiselule reegleid austama.

§ 131. Iga NSVL kodanik on kohusta- tud ühiskondlikku, sotsialistlikku omandust hoidma ja kindlustama, kui nõukogude kor- ra püha ja puutumatu alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töörah- va jõulka ja kultuurse elu allikat.

Isikud, kes ühiskondlikule, sotsialistlikule omandusele kallale kipuvad, on rahva vaen- lased.

§ 132. Üldine sõjaväeteenistuse kohustus on seaduseks.

Sõjaväeteenistus tööliste ja talurahva pu- naväes on NSVL kodanikkude aukohustus.

§ 133. Isamaa kaitse on iga NSVL ko- daniku püha kohus. Kodumaa äraandmist: vande murdmist, vaenlase poole üleminekut, riigi sõjalisele võimsusele kahju tegemist, sa- laluuret välisriigi kasuks — karistatakse sea- duse täie valjusega kui kõige raskemat kuri- tegu.

XI p e a t ü k k.

Valimissüsteem.

§ 134. Saadikute valimisi kõigisse Töö- rahva Saadikute Nõukogudesse: NSVL Ülemnõukogusse, Liidu-Vabariikide Ülem- nõukogudesse, kraide ja oblastide Tööraha Saadikute Nõukogudesse, Autonoomsete Va-

bariikide Ülemnõukogudesse, autonoomsete oblastide Tööraha Saadikute Nõukogudesse, ringkonna, rajooni, linna ja maa (staniitsade, külade, huutorite, kišlakide, auulide) Tööraha Saadikute Nõukogudesse — toimetavad valijad üldise, ühevõrdse ja otsese valimisõiguse alusel salajase hääletamisega.

§ 135. Saadikute valimised on üldised: kõigil NSVL kodanikkudel, kes valimiste aastal 18 aastat vanaks saavad, on õigus saadikute valimistest osa võtta ja valitud saada, sõltumata oma rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paigal asumisest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisukorrast ja mineviku tegevusest, välja arvatud nõrgamõistuskid ja isikud kes kohtuotsuse järgi valimisõigused on kaotanud.

§ 136. Saadikute valimised on ühevõrdsed, igal kodanikul on üks hääl; kõik kodanikud võtavad osa valimisest võrdsel alusel.

§ 137. Naistel on meestega ühesugune õigus valida ja valitud saada.

§ 138. Kodanikkudel, kes on Punaväeridades, on kõigi teiste kodanikkudega ühesugune õigus valida ja valitud saada.

§ 139. Saadikute valimised on otsesed: valimisi kõikidesse tööraha saadikute nõukogudesse, alates maa ja linna tööraha saadikute nõukogudest kuni NSVL Ülemnõukoguni, toimetavad kodanikud vahenditult otsese valimiste teel.

§ 140. Hääletamine saadikute valimistel on salajane.

§ 141. Kandidaadid seatakse valimistel üles valimisringkondade järele.

Kandidaatide ülesseadmise õigus on kindlustatud tööraha ühiskondlikkudele organi-

satsioonidele ja seltsidele: kommunistliku partei organisatsioonidele, ametiühingutele, kooperatiividele, noorsoo-organisatsioonidele, kultuurilistele seltsidele.

§ 142. Iga saadik on kohustatud oma tööst ja Tööraha Saadikute Nõukogu tööst valijatele aru andma, ja teda võib valijate enamiku otsuse järgi, seaduses kindlaksmääratud korras, igal ajal ära kutsuda.

XII p e a t ü k k.

Vapp, lipp, pealinn.

§ 143. Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu riigivapp koosneb sirbist ja haamrist maakera peal, mis päikesekiirtes on kujutatud ja mida raamivad viljapead, pealkirjaga Liidu-vabariikide keeltes: „Kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ Üleval vapi kohal on viieharuline täht.

§ 144. Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu riigilipp koosneb punasest riidelaiust, kuldse sirbi ja haamri kujutusega lipu üleval nurgas lipuvarre juures, ja nende peal punane viieharuline täht, mida raamib kuldne kant. Laiuse ja pikkuse vahekord on 1 : 2.

§ 145. Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu pealinnaks on Moskva linn.

XIII p e a t ü k k.

Konstitutsiooni muutmise kord.

§ 146. NSVL Konstitutsiooni muutmine toimub ainult NSVL Ülemnõukogu otsusel, mis tema kummagis kojas mitte vähem kui $\frac{2}{3}$ häälteenamusega on vastu võetud.

Tsiviilseadustiku eelnõu abielu- ja lasteõiguse osad võrreldes kehtiva õigusega.

A. Süm.

(Järg.)

§ 3. Lapsed ja vanemad.

I Abielulised lapsed.

Laps loetakse abieluliseks, kui ta on sündinud abielu kestel või 302 päeva jooksul pärast abielu lõppemist (TSE § 393). Selle sättega on tehtud oluline muudatus võrreldes kehtiva õigusega. BES § 133 ja 134 järgi loetakse enne 182 päeva peale abielu sõlmimist sündinud laps esmajärjekorras vallaslapsiks. Perekonaseisuametnikud peavad registreerimise puhul selle järele valvama ex

officio. Ainult siis võidakse selline laps registreerida abieluliseks lapseks, kui lapse ema abikaasa isiklikult ilmub ja palub end sünniakti kanda lapse isana (Sisemin. toim. 1632 — 20. nov. 1934). TSE järgi aga loetakse kõik abielu kestel sündinud lapsed esmajärjekorras abielulisteks, mille vastu võib abielumees tõsta vaidlust ühe aasta jooksul peale lapse sünni teadasaamist (§ 394). Enne 181 päeva pärast abielu sõlmimist sündinud laste suhtes ei tarvitse abielumees oma vas-

tuvaidlust tõenditega põhjendada (§ 395). Praktilisest seisukohast tuleb neid sätteid kõigiti pooldada, sest nendega välditakse senini asetleidnud piinlikud olukorrad, kus abielumees peab minema perekonnaseisuametniku juurde ja seal expressis verbis tõendama, et tema oma abikaasa lapse tunnistab omaks. Tegelikult ei ole selliste varasündinud laste arv sugugi väike.

Väikseks erinevuseks kehtivast õigusest on säte, et laps loetakse abieluliseks, kui ta on sündinud 302 päeva jooksul pärast abielu lõppemist. BES § 135 järgi on selleks tähtjaks 10 kuud, s. o. 300 päeva ja ex-Vene tsiviilsead. § 119 järgi 306 päeva.

Vanemal on oma alaealiste laste üle vanemlik võim. Selle alusel on vanemal ühiselt õigus ja kohus hoolitseda lapse isiku ja vara eest (§ 400, 401). Vanemliku võimu teostamise kohta käivad eeskirjad on üldiselt ühtivad kehtiva õigusega. Uudsena esineb § 403, mille järgi lapse ülalpidamise ja kasvatuse kulusid on vanemad kohustatud kandma eeskirjade järgi, mis kehtivad abikaasade vahel abielulise kooselu ülalpidamise kulude kandmise kohta. Samade eeskirjade järgi tuleb käia ka siis, kui vanemate abielu on lahutatud. Kehtiva õiguse järgi on selleks esmajoones kohustatud lapse isa (vt. BES § 200), mis ei ole kooskõlas abikaasade üheõigusluse põhimõttega. Vanemate ja laste vastastikust ülalpidamise kohustust on TSE-s senisest laiendatud. Kui laps on kehaliselt või vaimselt vigane ja selle tõttu ei suuda ennast ülal pidada, siis peavad vanemad temale andma ülalpidamist ka pärast täisealiseks saamist. Kui lapsel ei ole võimalik ülalpidamist saada vanemalt, siis on ülalpidamise andmiseks kohustatud vanavanemad ja kaugemad ülenejad (§ 402). Kui vanemal ei ole võimalik ülalpidamist saada lastelt, siis on ülalpidamiseks kohustatud lapselapsed ja kaugemad alanejad (§ 409). Seega on kõik otsejoones sugulased seotud vastastikulise ülalpidamise kohustusega. See vähendab ühiskondliku hoolekande koormist ja tõstab perekondliku sideme osatähtsust. Üksikisiku mugavusele mõjub selline kohustus muidugi pidurdavalt.

Laste vara valitsemise alal on kõvendatud järelevalvet vanemate tegevuse suhtes. Hoolduskohus võib suvaliselt määratavas ulatuses ja viisil nõuda vanemalt tagatist, kui nende tegevuse järeldusel laste vara satub hädaohu (§ 417). Tagatise mitteamdmsel võidakse vanemad laste vara valitsemiselt kõrvaldada (§ 418).

Vanemliku võimu lõppemise eeskirjad on üldiselt ühtivad kehtiva õigusega.

II V a l l a s l a p s e d.

Selles osas sisaldab eelnõu mitmeid uudusi ja kaugeleulatuvaid muudatusi võrreldes kehtiva õigusega. Vallaslaps on seatud tugeva õigusliku kaitse alla. Perekonnaseisuametnik, kes registreerib vallaslapse sünni, peab sellest viivitamata teatama kohalikule hoolduskohtule. Hoolduskohus selgitab, kas lapse ülalpidamine isa toetuseta on tagatud, ja määrab tarbe korral lapsele hooldaja. Ka ema ise võib paluda lapsele hooldaja määrmaist. (§ 445). Hooldaja on lapse esindajana kohustatud viivitamata hagama lapse isa kindlakstegemist ja isalt lapse ülalpidamise raha. Hooldaja peab ema aitama lapse huvide kaitsmisel nõuga ja teoga (§ 558). Kehtivas õiguses selliseid sätteid ei leidu, välja arvatud üksikud erandid hoolekandelist abi vajajate vallaslaste suhtes. Nii võib Hoolekandeseaduse alusel omavalitsus sõltumatult lapse ema soovist hageda hoolekandelist abi vajava lapse isa kindlakstegemist ja temalt lapse ülalpidamise raha. Edasi võidakse omavalitsuse poolt vallasemale määrata nõuandja. See kõik aga oma kaalult ei ole kõrvutatav TSE § 445 ja 558 sättega.

Teise uudse instituudina esineb eelnõus vallaslapse tunnustamine tema loodusliku isa poolt. Tunnustamine teostub: 1) isikliku avalduse protokollimisega tunnistajate juuresolekul perekonnaseisuametniku juures, 2) notariaalaktiga, 3) viimse tahteavaldusega. Tunnustamine vajab lapse ema, lapse eestkostja, või kui laps on teovõimeline, lapse enda nõusolekut (§ 429). Vallaslapsel on isa suhtes, kes teda seaduslikus korras on tunnustanud, abielulise lapse õigused ja kohused ning isa perekonnanimi. Tunnustatud lapse määrab hoolduskohus kas isa või ema vanemliku võimu alla (§ 436). Ka kehtiva õiguse järgi on võimalik vallaslapse tunnustamine. Perek. s. sead. § 31 alusel märgitakse vallaslapse sünniakti tema isa, kui see isiklikult ilmub ja lapse omaks tunnustab. Sellise tunnustamise järeldusel ei oma aga vallaslaps abielulise lapse õigusi ja kohuseid, samuti ka isa perekonnanime. Tunnustamine evib vaid tähtsust, kui lapse vanemad hiljem abielluvad, või kui lapse isa vastu on vaja esitada hagi alimentide nõudmiseks. Õiguspoliitilisest seisukohast tuleb tunnustamise instituudi loomist pooldada, sest sellega on otstarbekohaselt lahendatud olukord, kus mees võtaks vallaslapse meeleldi oma lapseks, ilma et ta peaks abielluma lapse emaga.

Võib ju vallaslapse isaks olla ka võõras abielumees.

Samaselt kehtiva õiguse eeskirjadega on vallaslapse ema õigustatud hagama lapse isa kindlakstegemist. Hagi võib olla sihitud loodusliku isa või selle pärijate vastu (§ 431). Kohtuotsusega loetakse vallaslapse isaks see, kelle kohta on tõendatud, et ta on lapse emaga sigitamise ajal olnud seksuaalsuhtes, kusjuures ei ole tõendatud olud, mis õigustavad tõsist kahtlust, kas ta on lapse looduslik isa (§ 432). Selle uudse sättega on jäetud kõrvale BES § 165 ettenähtud vaidevõimalus nn. *exceptio plurium constupratorum*. Lapse ema võis olla sigitamise ajal seksuaalsuhtes paljudega, ent seda asjaolu ei saa esitada tagajärjeka vastuväitena. Loodusseaduste järgi saab lapsel olla vaid üks looduslik isa. Eelnõu § 432-ga antakse aga vallaslapse emale võimalus valida, keda ta looduslikuks isaks peab. Sellega on hageja eelistatud seisundis. Praktiliselt ei ole võimalik, et kostja saaks talle tõhusalt vastu seada tõendatud olusid, mis õigustaksid tõsist kahtlust. See asjaolu võidakse vallasemade poolt edaspidi kasutada süütute meesisikute kahjustamiseks. Kriminaalõiguslikult võiks sellist sätet põhjendada kui karistust seksuaalsuhte pidamise eest väljaspool abielu. Alimentimise kohustus on aga tsiviilõiguslik instituut, mille aluseks peaks jääma kostja faktiline sugulus vallaslapsega, mitte vaid seksuaalsuhte fakt lapse emaga.

On vallaslapse isa kohtulikult kindlaks tehtud, siis on ta kohustatud andma lapsele ülalpidamist kuni 16 eluaastani vastavalt enda ja ema varaseisule ja elujärjele (§ 438). Ühtlasi peab ta tasuma emale sünnitamiskulud ja ülalpidamiskulud sünnitamisperioodi kestel (§ 444). Samal ajal ei ole ka vallasema lapse ülalpidamise kulude kandmisest vaba, sest vallaslapse ülalpidamise kulud kannavad isa ja ema vastavalt oma maksuvõimele samadel alustel nagu abielulise kooselu kulud abikaasade vahel (§ 439). Üldiselt on eelnõus vallaslapse ülalpidamise kulude kandmise eeskirjad kehtiva õigusega võrreldes mitmeti täpsustatud, mille raken-

damisel tegelikkuses vallaslaps ei jää majanduslikult halvemasse seisundisse abielulisest lapsest.

Oma ema ja selle sugulaste suhtes on vallaslapsel igal juhul abielulise lapse õigused ja kohused (§ 434). Ta saab ema perekonnanime (§ 435). Ära on jäetud BES § 166 ettenähtud võimalus, millega võidi vallaslapsele tema registreerimisel anda perekonnanimi ema valikul.

Uudsenähtu eelnõus säte, et vallaslapse ema abielumees võib ema ja lapse nõusolekul anda lapsele ema perekonnanime asemel oma perekonnanime (§ 435). Seda uudset sätet tuleb pooldada, sest selle rakendamine toimub ainult asjaosaliste tahte põhjal ja ei kahjusta kellegi huve. Vallaslapse õiguslikus seisundis ei tekita talle uue perekonnanime andmine mingit muutust.

III Lapse abieluliseks tunnustamine ja lapsendamise.

Vallaslapse tunnustamine abieluliseks vanemate järgneva abiellumise kaudu on eelnõus samane kehtiva õigusega (vrd. § 446 ja BES § 173). Uudsenähtu esineb aga § 447: kui vallaslapse vanemad olid kihlatud ja abiellumine osutus võimatuks ühe kihlatu surma või abiellumisvõime kaotuse tõttu, siis tunnustab kohus lapse abieluliseks teise kihlatu või lapse hagemisel. Selle sätte praktilises väärtuses võib kahelda, sest et sellised juhud esinevad harva. Ta näitab aga kujukalt, et kihluse instituudile on eelnõus antud väga oluline tähtsus.

Lapsendamise eeskirjad on eelnõus vähe erinevad kehtivast õigusest. Neid on siiski edasi arendatud ja täpsustatud. Lapsendaja isikut ja tema tegevusvabadust on otstarbekohaselt piiratud. Lapsendada võib isik, kes on vähemalt 30 aastat vana. Abieluliste laste olemasolul võidakse lapsendada ainult hoolduskohtu poolt olulisteks tunnustatud põhjustel ja lapsendaja alanejate nõusolekul (§ 448). Abielus olev isik võib olla lapsendajaks või lapsendatavaks ainult abikaasa nõusolekul (§ 450).

Vastutav toimetaja: A. Loorits. Väljaandja: Eesti Maamavalitsuste Liit.

Trükikoda J. Roosileht & Ko. Tallinn, Lühijalg 4.